

Leopold Wenger (vpravo) s Gilbertem Geisendorferem v uniformách Hitlerjugend na nádraží v Leobenu, připravení na nové dobrodružství.

Autoři: Wilhelm Wenger a Carolyn Yeagerová

Pozadí: Leopold Wenger a jeho nejlepší kamarád Gilbert Geisendorfer se v novinách dočetli, že Nacionálně politický výchovný ústav (Napola) pro mladé muže v pomořanském Köslinu má volná místa. Po domluvě se rozhodli do školy přihlásit s tím, že i kdyby při přijímačkách neuspěli, svět se nezboří a alespoň se podívají do hlavního města Říše Berlína.

Vydali se tak z Leobenu do berlínské Postupimi, kde se měly zkoušky a testy konat. Oba uspěli, a tak je z Postupimi převezli do jejich nové školy v Köslinu. Leopoldovi tehdy bylo 18 let. V následujících dopisech rodině popisuje svůj první měsíc strávený v tomto novém a zcela odlišném prostředí.

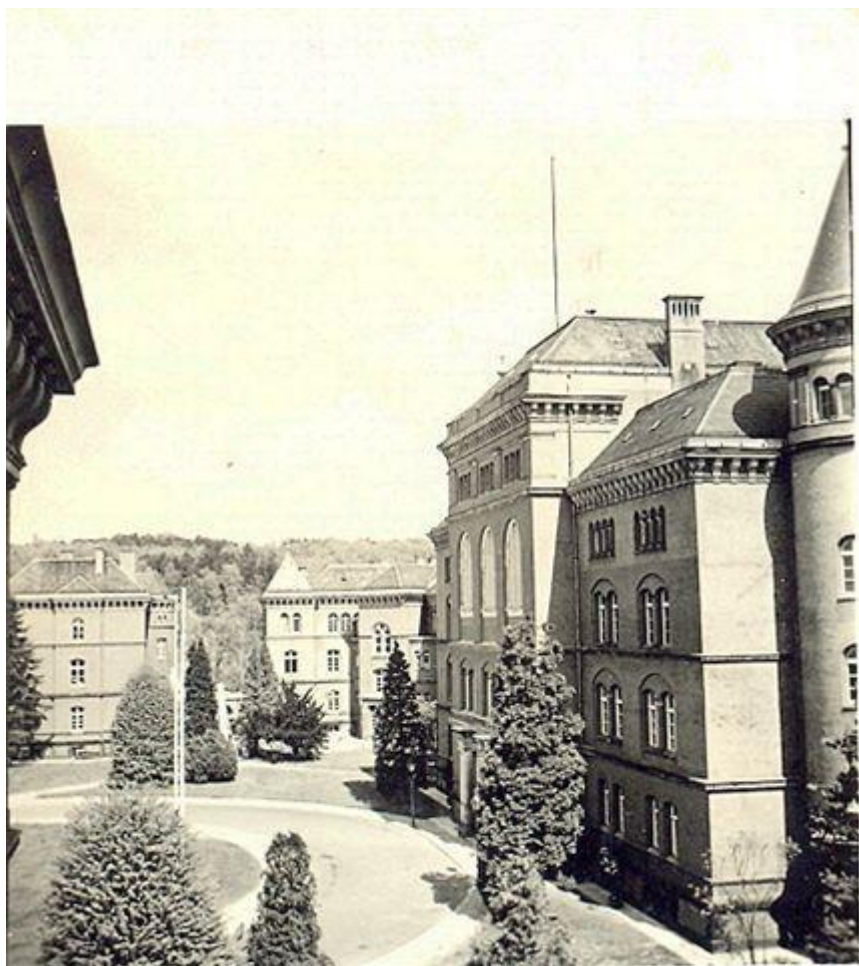
Dopis z 20. dubna 1939:

Na základě mých vynikajících výkonů v přírodovědných předmětech a sportu jsem byl přijat do Napoly (Nationalpolitische Erziehungsanstalten) v Köslinu. Ke zkouškám bylo připuštěno jen 230 z 800 uchazečů; 60 mladíků (*Jungmannen*) bylo přijato do sedmé a osmé třídy. Mě

díky výsledkům testů vzali do osmé třídy, i když jsem ani nestihnul dokončit sedmou.

Testy vypadaly úplně jinak, než jsem čekal. Bylo to běžné školní hodiny ve třídě a každého z nás hodnotili na základě výkonu v nich. Přítomní byli i vysocí důstojníci SS a generál Luftwaffe. Procházeli jsme trojím lékařským vyšetřením: všeobecnou prohlídkou, testem způsobilosti k létání (centrifuga a katapult); a způsobilosti ke členství v SS (rasové).

Několikrát jsem byl v Berlíně, viděl jsem posádkový kostel v Postupimi, hrob Fridricha II. Velikého i zámek Sanssouci. Osmnáctého [dubna] jsme přes AVUS jeli do Berlína, a pak po dálnici do Štětína u Baltu a Küstrinu, našeho nového domova.

Areál školy (Die Anstalt) NPEA Köslin

Budova institutu bývala kdysi kadetkou, je to velice hezká stavba. Na pokoji je nás pět, ale

všichni spíme na chodbě. Jídlo se dá snést, ale k nasycení je ho potřeba sníst hodně. Včera jsme dostali šaty, některým by pohled na mě v uniformě jistě byl k smíchu. Šedivě modré uniformy Luftwaffe, dlouhé pytlovité kalhoty, blůza, černé tuhé holínky a čepice téže barvy. Časem dostaneme i hnědou košili, šortky, plavky, ručníky atd. Přidělovány nejsou kapesníky ani pyžama a toto osobní vybavení nám také neperou. Oblečení, které už nepotřebuji, protože musíme vždy nosit uniformu, pošlu zpět.

Jungmann Leopold Wenger v nové uniformě NPEA v pomoránském Köslinu.

Potřebuju ale kufr, ten Willyho by stačil, protože musím jet do Mnichova k osobnímu pohovoru. Abyste tak neposílali prázdné zavazadlo, přiložte do něj prosím:

- Moje cestovní přibory
- Pár listů papíru, psací náčiní a známky
- Pár jehel a černou nit (musíme si přišít své jmenovky)
- Můj svetr bez rukávů
- Kožené rukavice (z Baltu tu fouká strašně studený vítr)
- Pár kapesníků
- Mou složku s materiály k fyzice
- Mou složku s matematickými vzorci (černé desky, dal jsem ji Willymu, aby z ní

studoval)

Na nic dalšího si už teď nevzpomenu.

Dnes jsme pochodovali do Köslinu (Institut je asi dva kilometry za městem) na oslavy Vůdcových narozenin. Následovala přehlídka před ředitelem institutu. Skoro mi umrzly prsty.

Pochod NPEA Jungmannen centrem Köslinu v den oslavy Vůdcových narozenin 20. dubna 1939.

Všichni učitelé jsou velice mladí a přísní, ale dobří kamarádi. Dnes máme slézt 140 metrů vysoký Gollenberg, zítra začíná škola. Někteří učitelé jsou z Rakouska, žáků (*Jungmannen*) odtud ale je jen sedm. V době letních prázdnin se celá německá NAPOLA přesouvá na polní cvičení, které se letos koná v Korutanech (ve Východní marce, dříve Rakousku).

Společenská akce. Pro pobavení obyvatel města se učitelé NPEA Köslin účastní hry, v níž se snaží ústy zachytit kousky klobás visící ze šňůry držené studenty.

Na něco jsem ale zapomněl: 17. jsme navštívili školu Luftwaffe a berlínské letiště **Gatow**. Hodně jsme toho viděli, ale nic dalšího zajímavého se nestalo. Zrovna nás volají k obědu: kotlety, brambory, ovocný kompot, káva a vdolky.

Jak se vám vede? Zvládl Willy zkoušky z latiny? Jak se má malá Gretl? Doufám, že už jí je lépe. Napište mi prosím, jak se daří a pokud otec pořídil nějaké fotky, pošlete je také. Přišlo něco z Mnichova? Pokud ano, pošlete mi to prosím.

Přikládám brožuru köslinské Napoly. Nepotřebuji žádné kapesné, hlavní instruktor naznačil, že jistý obnos dostaneme. Nemáme tu k dispozici žádné učebnice a nemůžeme si ani žádné koupit, protože Rust [**Bernhard Rust** se stal ministrem vědy, vzdělání a národní kultury v červnu 1934] nařídil, že musejí zůstat v doživotním osobním vlastnictví. To je zřejmě vše. Prosím pište často, jsme odříznutí od okolního světa, volné dny budou výjimečné a většinu času mi vyplní studium. Proto nejspíš nebudu mít dost času psát vám.

Nezapomeňte pozdravovat malou Gretl, Willy by se měl pochlapit a přidat se ke mně – v prvním ročníku jsou malé děti. Vzkazte Flockimu (učitel latiny), že svou latinu si může strčit...

Vrátili jsme se z výletu na **Gollenberg**. Z tamní rozhledny je vidět jezero Jasmund a pět kilometrů vzdálené Baltské moře.

Leopold (Bibi) s Gilbertem na Gollenu

Prodejte prosím mou uniformu, už ji nebudu potřebovat. Nárameníky a plášť mám od Seppa Koinera – Willy by je měl odnést jeho bratrovi v **Göß**.

Dopis z 27. dubna 1939:

5:45 Budíček, výběh v lese (skutečná otrava), pak sprcha a ranní příprava.

6:30 Ranní nástup, vztyčení vlajky.

6:35 Snídaně

6:55 Nástup do třídy

7:00 Začátek vyučování

7:00 – 9:35 Výuka a svačina

9:45 – 12:30 Škola

12:40 Nástup a po něm oběd

14:30 – 16:05 Úkoly podle rozvrhu (gymnastika, práce, sport, plavání atd.)

16:30 Přestávka na kávu

16:45 – 18:45 Samostudium

18:55 Večerní nástup

19:00 Večeře

19:45 Zábava (společné aktivity, zpěv, gymnastika, plavání, šerm)

21:45 Večerka

Ranní nástup

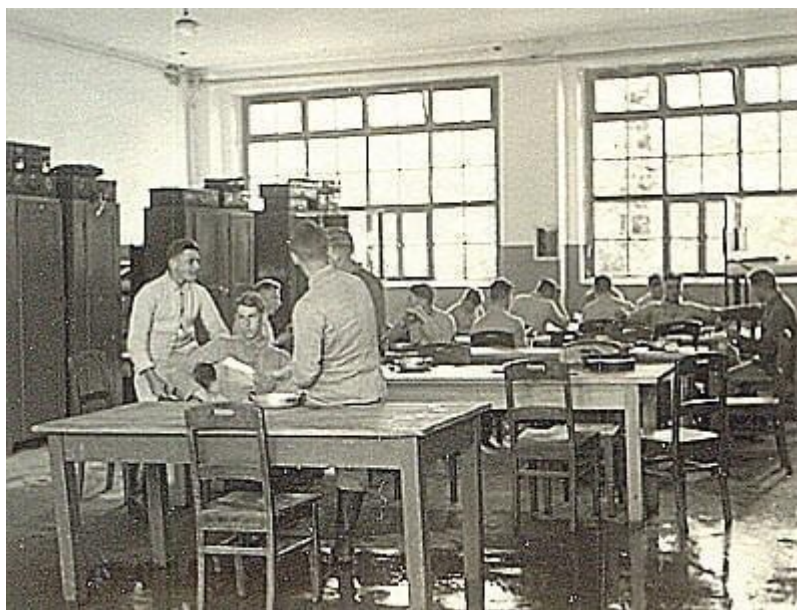
Ústav funguje podle kasárenského režimu, vstává se na můj vkus moc brzo. Ranní běh po lese ale člověka nastartuje. Asi vás zajímá, co nám dávají k jídlu:

Na snídani kávu nebo kakao, chleba, džem, máslo a med. Protože ale nemám rád teplé mléko, dávají mi čtvrt litru ledově vychlazeného mléka (paráda).

Obědy jsou různorodé, jednou jsme měli rybu, normálně maso, hodně brambory, chléb, pudink, kávu a dezerty. K odpolední svačině džem, chleba, máslo, káva nebo čaj. Večeře jsou dost podobné jako obědy... Popravdě mě to příjemně překvapilo.

Ve škole je to úplně jiné než v **Leobenu**, v každé hodině, i těch nejnudnějších předmětech jako hudebka nebo výtvarka, se něco děje. Žádný zeměpis, ale „dějiny bojů“, a učíme se tam o soudobých politických a hospodářských vztazích s různými zeměmi. Už během několika dosavadních hodin jsme dospěli k závěru, že Polsko je akutní problém, který si žádá

bezodkladné řešení.

Zdá se, že už je po vyučování. Leopold, kterému ve škole pořád říkají Bibi, sedí vpředu.

Ve svém volnu máme k dispozici ohromnou knihovnu a čítárnu, kam máme neomezený přístup. Tak se sice můžeme seznámit s ranými dějinami Německa, protože je však volna poskrovnu, nedá se přečíst všechno, co by člověka zajímalo. Je to tady prostě skvělé, strašně rád bych vám to tu ukázal.

Židle jsou polstrované, každý má svou vlastní lampičku atd., člověk si připadá jako... ani nevím, jak bych to popsal. Máme taky čítárnu, kde mají jen denní tisk a rádio. Podle mě moc domácích úkolů – a jen dvě hodiny volna. Vyptal jsem si ale hodinu navíc, abych to všechno stíhal, a chodím spát v 11 večer.

Dopis z 28. dubna 1939:

Máme tu spoustu skupinek; Jungmanni s podobnými zájmy tráví čas společně: plaváním (máme tu bazén), boxem, gymnastikou (i když v tělocvičně je zatím obilí a nedá se tak používat), plachtěním, motosporty, házenou a fotbalem, jízdou na koních (je tu jezdecká škola se spoustou koní), střelbou, šermem nebo přespolním během. Střelba, plavání, běh a motosporty jsou povinné. Zítra se chystáme létat na nedaleké kluzákové pole. Já si vybral jako volitelnou disciplínu šerm, prý zrychluje reakce.

Teď si musíme nastudovat věci spojené s motorovými vozidly, protože koncem května nás asi pošlou do zvláštní školy, kde si uděláme řidičáky na motorky, auta, terénní vozidla i diesely. Takže vidíte, že to není jednoduché, ale nám se to líbí, nikdy to není nuda.

V úterý nám krejčí vzal míry na nové slavnostní uniformy, mají být hotové za měsíc. Máme dostat: šmolkově modré sako uniformy, dlouhé kalhoty a kabát. Nejsem kdovíjak nadšený, další věci na čištění – a stejně je smíme nosit jen o nedělích. Tehdy ale máme hodiny létání, takže jen zbytečný přepych. O našem výšlapu k Baltu jsem už mluvil.

Dopis z 30. dubna 1939:

Měl bych ještě jednu prosbu: Jsem zapsaný jako rekrut v náborové kanceláři v Leobenu, a jelikož nevím, jestli tam vědí a uznávají mé zdejší studium, je možné, že mě povolají do Leobenu k výcviku. Mohl by otec prosím zjistit, co a jak?

Včera jsme byli na semináři o sudetoněmecké poezii, znovu tu byli zástupci SS, NSFK (Nacionálně socialistický letecký sbor) a Luftwaffe. Podle našich vedoucích pro nás mají něco přichystané, ale nevíme co. Z našich oken ve druhém patře vidíme na moře, stejně jako jedno z jezer a letiště.

Teď si potřebuju nakoupit učebnice: logaritmické příručky, knížky do dějepisu a také logaritmické pravítko, ať už je to, co chce. Musím si pořídit také sešity, ale pošlete mi prosím mé staré, o kterých jsem psal už dříve v prvním dopise. Za drobný obnos si můžu nechat vyprat své osobní oblečení, což je asi nejrozumnější, protože je to vážně za hubičku.

To je zatím všechno, díky za krásné fotky. Vzkažte Willymu, aby se nepřepínal a požádal Pommera o pomoc. Zatím se mi nepodařilo najít žádné obrázky našich prostor, ale jak se k nějakým dostanu, pošlu je. Zdraví Bibi

Dopis ze 4. května 1939:

Naše korutanské cvičení proběhne od 26. června do 13. července, a pak se snad uvidíme.

Potom máme naplánovaný výcvik s motorovými vozidly a cestu do zahraničí. Zvažují se tyto státy: Polsko (do té doby jistě bude naše), Jugoslávie, Finsko, Švédsko nebo Španělsko. To není zlé. Studenti, kteří to mají blízko, stráví **Letnice** doma, my ostatní budeme pokračovat v leteckém výcviku.

Nevím, jestli jsem to už zmiňoval: kluci z naší stohlavé skupiny pocházejí ze všech koutů Říše. Je to zábava, každý z nás mluví svým nářečím a ostatní mu tak sotva rozumí. Jen málokdy se najdou dva Jungmanni ze stejného místa, proto se při rozhovorech o domově dozvídáme o celém Německu. Nějaké zprávy od Hitlerjugend? Nic se mi nedoneslo, nepřišlo nic z Mnichova?

Letní prázdniny začínají současně s manévry: od 13. června do 1. září, takže delší než doma, ale musíme během volna studovat.

Dopis z 5. května 1939:

Jen stručně - už jste poslali ten kufr? Pokud ne, přibalte mi prosím matematicko-fyzikální cvičebnice, učebnici matematiky od Rolanda Stowassera a moje matematické pomůcky. Zoufale je potřebuju. Zatím jsem si je musel půjčovat od kamarádů, ale teď je musím mít co nejrychleji. Pošlete je tedy prosím bez odkladu, přijdou sem za čtyři dny. Pokud ještě neodešel kufr, přidejte také mou aktovku, nic dalšího.

Ještě mám chvíličku, ale za půl hodiny se máme shromáždit k plavání, to bude prima. Včera odpoledne jsme pracovali na hřišti. Tati, byl jsi v **Gleichenbergu**, nebo se tam chystáš o Letnicích? Babička píše, že stromy jsou v plném květu - tady je o něco chladněji a rozkvetlo jich tak zatím jen pár.

Plavání je zábava: Gilbert s Bibim sedí uprostřed vpředu.

Willy by měl hudbu a zeměpis zvládat, ale musí dávat ve škole pozor. Co se latiny a angličtiny týče... měl by poprosit Prommera. A ta zlobivá holčička [Greterl] by si neměla zvykat sedět u stolu, když nejsem doma a čekat, až se vrátím. Vzkažte jí to. Navíc píše hrozně, vůbec nedokážu rozluštit, co připisuje k matčiným dopisům.

Takže teď už víte všechny novinky, ale dopis budu muset poslat až zítra; snad už brzo budu mít nějaké obrázky, které vás jistě budou zajímat.

První část dopisů Leopold Wenger's first letters from Napola Köslin, April-May 1939 vyšla na osobních stránkách Carolyn Yeager 25. června 2013.